

4. Poštenje

1. Razmišljanje za kateheta:

Rimska oblast je za vzdrževanje svoje velike države potrebovala denar. Kje naj ga dobi, če ne od ljudi? Zato je pobirala davke in prispevke za uporabo cest in mostov, obdavčila je obrt, nepremičnine ter vsako drugo pridobitno dejavnost. Zbiranje davkov je temeljilo na preprostem sistemu: pobiralci davkov so si lahko prisvojili določen delež vsega, kar so pobrali. Pri tem so bili dokaj svobodni glede izbire meril in sredstev. Več kot so iztislili iz ubogega ljudstva, več so imeli zase. S takšnim sistemom je bila zadovoljna oblast in njeni uslužbenci. Ljudje pa so nemočni trpeli krivice. Največkrat so nastradali najbolj ubogi. Neusmiljeni pobiralci davkov so imeli pravico, da so tiste, ki so bili plačilno nesposobni, celo izročili v sužnost.

Pobiralci cestnega davka ali cestinarji, ki jih v evangeliju večkrat srečamo, so bili torej nekakšni javni uslužbenci, zaposleni v tedanji javni upravi. Delali so za oblast, ki pa je bila v rokah rimskega okupatorja. Že zato so bili med ljudmi nepriljubljeni in osovraženi. Poleg tega so bili znani po tem, da so se okoriščali na račun stiske drugih, pri čemer so marsikdaj od ljudi z grožnjami izterjali neupravičeno velike vsote denarja. Razumljivo je torej, da je bil njihov poklic na zelo slabem glasu.

Pa se poskušajmo vživeti še v vlogo tistih, ki so opravljali to neugledno delo. Cestinarji so bili največkrat iz vrst meščanov. Predstavljamo si lahko, da je bilo v mestu premalo zemlje, da bi od nje vsi živeli. Nekateri so se zato preživljali z obrtjo in trgovino, drugi s služenjem pri bogatih, tretji so videli priložnost zaslužka v javni upravi. Gotovo so bili slednji pod hudim pritiskom. Na eni strani družina, ki jo je potrebno preživeti, na drugi pa odpor do tuje oblasti. A ponudba je bila vabljiva. Delo je bilo sicer nepriljubljeno, a ne pretežno. Denar pa vedno zagotovljen. Tako je tuja oblast brez težav dobila svoje sodelavce med domačini. A ker skušnjava nikoli ne počiva, je mnoge cestinarje premamil zaslužek. Brez usmiljenja so pobirali davke in njihovo višino prilagajali svojim interesom in čustvenemu razpoloženju.

Jezus ni bil prizanesljiv do takšnega načina življenja. Besedo cestinar je uporabil v slabšalnem pomenu, ko je dejal: če brat, ki greši zoper tebe, ne posluša ne tebe, ne priča, ne občestva, potem naj ti bo kakor pogan in cestinar (glej Mt 18,17). A Božjega kraljestva ni odrekel nikomur, tudi cestinarjem ne. Večkrat je jedel z njimi in jih vabil k spreobrnjenju. V evangeliju tako spoznamo Zaheja. Po poklicu je bil višji cestinar. Evangelist Luka poroča, da je bil bogat mož in torej uspešen ter predan svojemu delu. Srečanje z Jezusom pa ga je tako prevzelo, da je polovico svojega premoženja razdelil med uboge in četverno povrnil vsem, ki jih je v svojem poklicu prevaral (glej Lk 19,1-10). Naslednji cestinar, ki nam ga evangelij predstavi, je apostol in evangelist Matej. Jezus je šel mimo njega, ko je sedel v mitnici. Srečala sta se s pogledi. Jezus ga je povabil: »Hodi za menoj!« Matej je vstal in šel za njim.

Na poti našega iskanja bomo vedno znova srečevali dvojnost ene in iste vloge. Razmišljanje o cestinarjih nas je danes pripeljalo do spoznanja, da je v kakršnikoli službi mogoče slediti Jezusovemu klicu k pravičnosti in ljubezni. Prav tako pa je na kateremkoli položaju mogoče podleči hudičevim skušnjavam po zaslužku, maščevalnosti in preziru. Tudi danes vztrajajmo v iskanju Božjega kraljestva. Pridružimo se malemu Zaheju. Povzpni se više, da bi videli, kaj nam ponuja Kristus v našem vsakdanu. Priznajmo svojo grešno nemoč, poravnajmo krivice, ki smo jih zagrešili in se podajmo za Jezusom. Tudi nam pravi: Danes je v to hišo prišlo božje odrešenje (glej Lk 19,9).

*Marija, pomagaj nam, da ne bomo podlegli skušnjavi lahkega zaslužka
in bomo ostali zvesti Božji pravičnosti.*

2. Kateheza

a. Cilji:

spoznavni cilj: Spoznati, kdaj v življenju skušnjavam lahkini rešitev in nepoštenega zasluška.

doživljajski cilj: Začutiti, da nas nepoštenje ne pripelje do trajne sreče.

dejavnostni cilj: Vsak dan se bom izogibal nepoštenim rešitvam.

b. Vstopno mesto: vprašalnik

c. Oznanilo: Jezus in Zahej Lk 19,1-10

č. Zgledi, film, knjiga:

d. Simbol:

e. Molitev: Laranaga I. (1995). *Srečanje- Molitveni priročnik*, Ljubljana: Kapucinska provinca, str. 48.

f. Dejavnost: plakat

g. Interakcijska igra: dramska igra - uprizoritev

3. Metodologija

- pripomočke, ki jih potrebujem:

vprašalnik

Potek kateheze:

Srečanje začnemo s pesmijo in igrami za ogrevanje:

Gordijski voz, presedanje z imeni, Ščurke tepst, Bibiti bibiti bop, Podiranje mostu, Angelček – mežikanje

Vstopno mesto:

Vsak dobi vprašalnik z različnimi situacijami in možnimi izbirami. Ob vprašalniku naj se ustavi in razmisli, kaj v življenju izbira in zakaj (glej prilogo).

Ob rešitvah se pogovorimo. Ustavimo se še posebej ob tem, kaj mladi v določeni situaciji doživljajo. Verjetno je skušnjava po lahkem zaslušku, hitrih uspehih in priljubljenosti, izredno mamljiva in na prvi pogled osrečujoča. Mladi naj bodo pozorni na svoja občutja in moč teh skušnjav. Naj si dovolijo začutiti, kam jih te skušnjave lahko pripeljejo in kakšno težo pomeni nositi, če izbereš pot, ki jo ponuja Kristus. Kako težko je ostati majhen, neopažen, neuspešen, nepomemben, nositi breme svojega neznanja in neuspehov, biti pošten in opozarjati na krivice.

Dejavnost:

Z mladimi izdelamo plakat, kjer v razpredelnico vpisujemo pozitivne in negativne strani posameznih izbir, ter kakšni so kratkoročni in dolgoročni rezultati. (glej primer)

Izbire	pozitivne strani izbire	negativne strani izbire	kratkoročni rezultati	dolgoročni rezultati
Na test se pripraviš in se snov naučiš.	vložil si svoj trud, nekaj ti bo gotovo ostalo v glavi	verjetno bo ocena slabša, kot če bi plonkal	slabša ocena	v družini ti bo pomembno, da skušaš drugega razumeti, sprejeti, poslušati vaši odnosi v družini bodo bolj globoki, bolj pristni, na delovnem mestu ti bo do tega, da svoje delo dobro opravljaš, da si vesten
Za test si pripraviš plonk in upaš na to, da boš lahko plonkal.	manj časa porabiš dobiš dobro oceno imaš več prostega časa	sam sebi si lagal snovi ne znaš	dobra ocena	naučiš se lagati in goljufati, ne znaš se učiti, v družini laž ruši odnose, v gospodarstvu goljufije pripeljejo do propada podjetja ...
Mobitel kupiš in si misliš, da je bila to dobra kupčija.	imaš poceni mobitel	prizadeneš prijatelja od katerega je mobitel bil	imaš poceni mobitel	podpiraš krajo, goljufije, spodbujaš materializem namesto vrednot
Mobitela ne kupiš in prijatelja opozoriš na krajo.	notranje zadovoljstvo, da si ravnal pošteno	za mobitel boš dal več denarja	mobitela nimaš, mogoče se bosta s to osebo, ki ti je ponujal mobitel oddaljila	podpiraš poštenje, ceniš delo posameznika in iskrene odnose, v družini se trudiš za resnico, na delovnem mestu za pošten zaslužek
Odideš iz sobe in informacije, ki si jih videl, ne izkoristiš.	notranje zadovoljstvo, mirna vest	informacije, ki jo imaš nisi izkoristil, občutek imaš, da nisi podjeten	nisi podjeten, nisi kosritoljuben	prijatelji te poznajo kot nekoga, ki mu lahko zaupajo, na katerega se zanesejo.
Kontrolno poslikaš in fotografijo posreduješ višjemu razredu in si s tem pridobiš ugled.	pridobil si si nek ugled	izkoristil si sorodstvene vezi za goljufijo	pridobil si si ugled, peče te vest	ugled, podkupovanje, izkoriščanje in korupcija ti niso tuji

Z mladimi nato preberemo igro o Cestninarju in za njegove izbire najdemo pozitivne in negativne strani, ter dolgoročne in kratkoročne rezultate.

V pogovoru mladim pokažimo, da direktne posledice nepoštenih izbir po večini niso problematične, dolgoročne posledice pa kažejo na propad odnosov, družine, družbe. Spomnimo jih tudi na dejstvo, da iz majhnega raste veliko. Kje in kdaj se boš ustavil v goljufiji in nepoštenju, če se ti zdi preprodaja mobilov nekaj nedolžnega, če se ti zdi plonkanje nekaj normalnega, če je izkoriščanje dobrih vez nekaj vsakdanjega? Kako boš v intimnih prijateljstvih v družini, na delovnem mestu, na čustvenem in duhovnem področju lahko živel vrednote kot so iskrenost, poštenje, pomoč, radodarnost, ponižnost ... ko že sedaj izkoristiš zaupanje učiteljev, zapraviš možnost za iskreno prijateljstvo, izkoristiš sorodstvene vezi za lasten ugled.

Razpredelnica naj nam pomaga pri nadaljnjem delu in pripravi na uprizoritev dramske igre o Cestninarju.

Nato naj mladi iz igre o Cestninarju, izluščijo poanto posameznih dialogov. Za posamezne dialoge naj najdejo ključna sporočila. (Primer: **CESTNINAR:** »Poslušajte, mene prav nič ne zanima, kdo ste in kam greste. Jaz samo pobiram denar – to je moja služba. Sem z denarjem, sem rekel.«

SPOROČILO: Me ne zanima, kdo je kdo, kdo kaj hoče in kaj potrebuje, važno je, da imam svoj zaslužek, pa čeprav je to na račun drugih)

Z iskanjem svojih besed, svojega sporočila in s primerjavo tega, kar so mladi delali in ugotavljali ob plakatih, bodo lažje razvijali svoj dialog pri ponovni uprizoritvi zgodbe. Ena od skupine naj nato prevzame vlogo cestninarja (lahko so tam tudi trgovci, kckarji, ki vabijo ljudi do hitrega zaslužka s kockanjem in stavami ...), druga skupina pa naj igra iskalce Božjega kraljestva. **Dialog med množicama naj skušajo uprizoriti s svojimi besedami s svojimi primeri.** (glej prilogo). Pomembno je, da se skušajo vživeti v situacijo (tistih, ki iščejo nekaj več in tistih, ki iščejo hiter zaslužek, lažje poti).

Po končani igri se pogovorimo, kako so se počutili in kaj ob tej igri spoznavajo.

Oznanilo:

Cestninar Zahej je prepoznal bolečino svojih grehov in zmožel v svojo hišo sprejeti Jezusa. Ta mu pokaže novo pot resničnega veselja.

Jezus in Zahej

Lk 19,1-10

Prišel je v Jeriho in šel skozi mesto. Tam je bil mož, Zahej po imenu. Bil je višji cestninar in bogat človek. Poskušal je videti, kdo je Jezus, pa ni mogel zaradi množice, ker je bil majhne postave. Stekel je naprej in splezal na divjo smokvo, da bi ga videl, kajti moral bi iti tam mimo. Ko je Jezus prišel na tisti kraj, je pogledal gor in mu rekel: »Zahej, hitro splezaj dol, danes moram namreč ostati v tvoji hiši.« In takoj je splezal dol in ga z veseljem sprejel. Ko so to videli, so vsi godrnjali in govorili: »Ustavil se je pri grešnem človeku!« Zahej pa je vstal in rekel Gospodu: »Gospod, glej, polovico svojega premoženja dam ubogim, in če sem koga v čem prevaral, mu povrnem četverno.« Jezus pa mu je rekel: »Danes je v to hišo prišlo odrešenje, ker je tudi on Abrahamov sin. Sin človekov je namreč prišel iskat in rešit, kar je izgubljeno.«

Sklep:

Zavedati se moramo, da ne živimo za ta trenutek. Razmišljati moramo, kako bomo živeli od svojih sadov – kako bomo živeli za jutri, za večnost.

Molitev:

Če med hojo padem od utrujenosti,
mi oprosti, Gospod.

Če se bo moje srce kdaj zamajalo
pred bolečino,
mi oprosti, Gospod.

Oprosti mi mojo strahopetnost.
Oprosti moje odlašanje.

Čudoviti venec,
ki sem ga davi daroval Bogu,
se že suši
in njegova lepota gine.
Odpusti mi, Gospod.

04. CESTNINAR

PRIPOVEDOVALEC: Iskalci Božjega kraljestva, še vedno se nahajamo v Jeruzalemu. Mesto je veliko in hrupno. Ulice so polne trgovcev, popotnikov in romarjev. Namesto avtomobilov in avtobusov vidimo osličke, kamele in konje. Ljudje kričijo. Želijo nam prodati svoje izdelke in nam za drag denar ponuditi prenočišče. Ne najdemo se v tej gneči, zato poiščemo mestna vrata, da bi zapustili mesto in nadaljevali svojo pot.

Pri mestnih vratih stoji mitnica, majhna lesena hišica. V njej sedi mož, ki prešteva kovance. Ko konča, strese večino zlatnikov v mošnjiček, nekaj pa jih skrbno pospravi v žep. Nato nas zagleda in reče:

CESTNINAR: »En kovanec na osebo!«

ISKALCI: »Kako prosim?«, vprašamo.

CESTNINAR: »Kako, kako ... Tukaj pobiramo cestnino. Vsak, ki obiše naše mesto, je dolžan plačati. No, sem z denarjem!«, odrezavo reče cestninar.

ISKALCI: »Ampak mi smo iskalci Božjega kraljestva. Brez denarja smo se podali na pot.«

CESTNINAR: »Poslušajte, mene prav nič ne zanima, kdo ste in kam greste. Jaz samo pobiram denar – to je moja služba. Sem z denarjem, sem rekel.«

ISKALCI: »Nimamo denarja. V Božjem kraljestvu nihče ne potrebuje denarja.«

CESTNINAR: »Že mogoče ...«, se posmehne cestninar, »tukaj pa je denar še kako pomemben. Rimljani ga potrebujejo za gradnjo cest, za oskrbo svoje vojske, za svoje sodniške in oblastniške službe. Zanje ga zbiram. To še ne pomeni, da sem njihov prijatelj in da se strinjam s tem, da so nasilno zasedli našo deželo. A služba je služba. Kot cestninar nimam prijateljev, imam pa lepo hišo. Na moji mizi je vedno obilo dobre pijače in hrane. A kje smo ostali? Aha ... Sem z denarjem!"

ISKALCI: »Gospod cestninar. Mi nimamo denarja. Mi iščemo Božje kraljestvo, ki bo za vse ljudi. Tam ne bo vojske, sodnikov in oblastnikov. Tam denar ne bo nič pomenil.«

CESTNINAR: »Zadnjič vam pravim. Ne zanima me, kdo ste in kam greste. Uradnik sem in naš odnos naj ostane uraden. Uspešen uradnik se ne zapleta s strankami. On samo opravlja svojo službo. Ne zanima ga, s kom ima opravka, važno je, da pobere denar. To je vse. Če pa se uradnik zaplete s stranko, če jo posluša in sočustvuje ... lahko pozabi na svoje dolžnosti. Natanko to se je zgodilo Zaheju, kolegu z višjega položaja. Bil je uspešen višji cestninar. S svojim delom si je pridobil precejšnje bogastvo. Potem pa se je zapletel. Začelo ga je zanimati, kdo je Jezus. Kot kakšen otročaj je splezal na drevo, da bi ga videl. Povem vam, to je bil konec njegove kariere. Po srečanju z njim je pozabil na svoj položaj. Velik del svojega bogastva je razdelil med uboge in povrnil vsem, ki jih je kdaj malce prinesel okoli. In vse to v zameno za blagoslov

Ampak, kje smo ostali. Aja ... Sem z denarjem!«

ISKALCI: »Ampak v Božjem kraljestvu denar nič ne šteje. To je očitno spoznal tudi vaš prijatelj Zahej, zato je razdal svoje bogastvo.«

CESTNINAR: »Dovolj vas imam. Ne bom se ponavljal. Ne zanima me, kdo ste in kam greste. Ker mi ne daste denarja, moram pač poseči po višjem ukrepu. Stražniki! Stražniki! Odpeljite jih pred sodnika!«

*Marija, pomagaj nam, da bomo razumeli,
da pravo bogastvo ni v denarju, ampak v prijateljstvu in ljubezni.*

Prim.

Lk 18,9-14

Lk 19,1-10

04 Poštenje

V šoli boste pisali test. Snov ti ne gre dobro od roko. Učitelj po navadi med testom sedi za katedrom in ni posebej pozoren na plonkanje. Kaj narediš?

1. Na test se pripraviš in se snov naučiš.
2. Za test si pripraviš plonk in upaš na to, da boš lahko plonkal.

Prijatelj ti ponuja mobilni telefon po ugodni ceni, za katerega veš, da je bil ukraden.

1. Mobilni telefon kupiš in si misliš, da je bila to dobra kupčija.
2. Mobilni telefona ne kupiš in prijatelja opozoriš na krajo.

Učitelj, ki uči na šoli matematiko, je tvoj sorodnik. Ko si pri njem na obisku vidiš, da ima na delovni mizi test za kontrolno, ki jo bodo pisali učenci višjih razredov.

1. Odideš iz sobe in informacije, ki si jih videl, ne izkoristiš.
2. Kontrolno poslikaš in fotografijo posreduješ višjemu razredu in si s tem pridobiš ugled.

Razmisli:

Na kaj pomisliš, ob razpletu ene oz. druge situacije. Kaj v sebi doživljaš?

Opis situacije	Dve izbiri	Kako se počutiš? Kaj doživljaš
V šoli boste pisali test. Snov ti ne gre dobro od roko. Učitelj po navadi med testom sedi za katedrom in ni posebej pozoren na plonkanje. Kaj narediš?	Na test se pripraviš in se snov naučiš.	
	Za test si pripraviš plonk in upaš na to, da boš lahko plonkal.	
Prijatelj ti ponuja mobilni telefon po ugodni ceni, za katerega veš, da je bil ukraden.	Mobilni telefon kupiš in si misliš, da je bila to dobra kupčija.	
	Mobilni telefona ne kupiš in prijatelja opozoriš na krajo.	
Učitelj, ki uči na šoli matematiko, je tvoj sorodnik. Ko si pri njem na obisku vidiš, da ima na delovni mizi test za kontrolno, ki jo bodo pisali učenci višjih razredov.	Odideš iz sobe in informacije, ki si jih videl, ne izkoristiš.	
	Kontrolno poslikaš in fotografijo posreduješ višjemu razredu in si s tem pridobiš ugled.	

Jezus in Zahej

Lk 19,1-10

Prišel je v Jeriho in šel skozi mesto. Tam je bil mož, Zahej po imenu. Bil je višji cestninar in bogat človek. Poskušal je videti, kdo je Jezus, pa ni mogel zaradi množice, ker je bil majhne postave. Stekel je naprej in splezal na divjo smokvo, da bi ga videl, kajti moral bi iti tam mimo. Ko je Jezus prišel na tisti kraj, je pogledal gor in mu rekel: »Zahej, hitro splezaj dol, danes moram namreč ostati v tvoji hiši.« In takoj je splezal dol in ga z veseljem sprejel. Ko so to videli, so vsi godrnjali in govorili: »Ustavil se je pri grešnem človeku!« Zahej pa je vstal in rekel Gospodu: »Gospod, glej, polovico svojega premoženja dam ubogim, in če sem koga v čem prevaral, mu povrnem četverno.« Jezus pa mu je rekel: »Danes je v to hišo prišlo odrešenje, ker je tudi on Abrahamov sin. Sin človekov je namreč prišel iskat in rešit, kar je izgubljeno.«

*Če med hojo padem od utrujenosti,
mi oprostí, Gospod.
Če se bo moje srce kdaj zamajalo
pred bolečino,
mi oprostí, Gospod.*

*Oprostí mi mojo strahopetnost.
Oprostí moje odlašanje.*

*Čudoviti venec,
ki sem ga davi daroval Bogu,
se že suši
in njegova lepota gine.
Odpusti mi, Gospod.*

Laranaga I.